

Stanislawa Dahlberg

F. 1947

Verksamhetsperiod på Ringhals: 1978-2000

Intervjuad: november 2012

”Hon stegade därför upp till Ringhals en torsdag för att fråga om möjligheten till anställning. -Kan Du börja på måndag?, frågade chefen.”

Stanislawa föddes i Salzburg i Österrike 1947, men är uppväxt i Varberg där fadern arbetade på Monark och modern på Malmö Yllefabrik AB.

Stanislawa är sedan 1987 gift med Gunnar, som också arbetat på Ringhals. Hon har tre döttrar från ett tidigare äktenskap och totalt 8 barnbarn. Herrskapet Dahlberg umgås mycket med familjen, och lever ett gott liv med mycket kontakter, aktiviteter och resor.

Anledningen till att Stanislawa hamnade på Ringhals var att hon efter skilsmässan från döttrarnas far behövde arbete för att kunna försörja sig och barnen. Hon började 1975 på ASEA och arbetade som sekreterare åt Leif Johansson, som då ännu inte hunnit börja på Vattenfall. Sedan följde en tid på Securitas kontor innan hon i september 1978 anställdes på Vattenfall.

Stanislawa hade vid den tiden fått erbjudande om att köpa en tomt i Varberg och insåg att deltidsanställningen hon hade på Securitas inte gav tillräckligt i lön för att lån skulle beviljas. Hon stegade därför upp till Ringhals en torsdag för att fråga om möjligheten till anställning. ”-Kan du börja på måndag?”, frågade chefen. ”-Nej, jag har ju uppsägningstid.” svarade Stanislawa. ”-Jamen, då kan du börja här på förmiddagarna och sedan göra klart uppsägningstiden på eftermiddagarna.”

Inte en tråkig minut!

Så hastigt gick det till och Stanislawa började, med placering i Sölvesborg, jobba för både Torkel Sölve och Svante Nyman.

Stanislawa blev mycket väl mottagen och trivdes från första stund. Det var liv och rörelse och i Torkel Sölves sällskap hade man inte en tråkig minut. Efter en tid gjordes en om-

Stanislawa fick en av de första på Ringhals som fick en ordbehandlare vilket markerade slutet på en era med skrivmaskin och tippex.

organisation och sekreterarna skulle därvid få litet andra arbetsuppgifter. Köpa/sälja-systemet var under införande och avtal skulle skrivas om alla arbeten. Detta sysselsatte ett stort antal personer, och Stanislawa började som ekonomiassistent. Budgetar skulle utarbetas och detta blev så omfattande att hon jobbade nästan uteslutande med det.

En ny omorganisation skedde och Stanislawa övergick till att bli projektadministratör i REDA-projektet (Ringhals Ett Design Analys) och jobbade med detta ett par år. Avsikten var att gamla kunskaper skulle säkerställas och att alla instruktioner skulle uppdateras. Detta skedde i nära samarbete med ASEA för att ta tillvara de kunskaper som ”gamla ASEAters” besatt innan de sista gick i pension. ”Avtankningen” blev kanske inte som tänkt då den personalen bands till andra arbetsuppgifter, utan nya krafter tillträdde i stället.

Från karbonpapper till disketter

– När jag började på ASEA tyckte jag att utvecklingen inom kontorsområdet kommit långt. Jag hade tidigare arbetat i sekretariatet på Monark. Från att ha suttit med Tippex och set med karbonpapper fick jag en elektrisk skrivmaskin med raderremsa samtidigt som kopieringsmaskinerna blev allt vanligare.

På Ringhals var Stanislawa en bland de första som fick ordbehandlare och detta var kring skiftet 79/80.

– Skrivarbetet underlättades, men det betydde inte att arbetsbördan minskade, utan tvärtom: då ”gubbarna” förstod att det var enklare att stoppa in en diskett, hitta rätt ställe, korrigera och kasta om. Ryktet spreds och plötsligt stod folk, även från andra avdelningar, i kö för att be henne skriva ut dokument; ”det är ju så bra för då kan vi ju lätt ändra”.

Så småningom utökades dock antalet ordbehandlare så att det då fanns 12 stycken på hela Ringhals, där avdelningssekreterarna plus någon ytterligare fick tillgång. Detta var under uppbyggnadsskedet och pärmvis med instruktioner och andra dokument producerades. Mycket har hänt sedan dess.

Gavs utvecklingsmöjligheter

Stanislawa har trivts och kan se tillbaka på Ringhals som en bra arbetsgivare, där utvecklingsmöjligheterna varit mycket goda. Från rena skrivuppgifter fick Stanislawa som kunnig i steno-grafi delta i olika möten och föra protokoll, vilket var intressant och stimulerande. I och med att sekreterarna skulle tillföras andra arbetsuppgifter blev det ekonomi för Stanislawas del. Hon fick då möjlighet gå kurs i ekonomi på Komvux dagtid ett par timmar två gånger i veckan för att studera företagsekonomi och redovisning, vilket senare ledde till mer rena ekonomiuppgifter.

Som de flesta kvinnor har Stanislawa känt lite dåligt samvete, att inte riktigt ha hunnit med, när det gäller kombinationen arbete-familj, men det har ändå fungerat väl då barnen var så pass vuxna under den mest intensiva arbetsperioden.

Det fanns möjlighet att stanna hemma för vård av barn, vilket anmäldes till jobbet, utan krångel med Försäkringskassan.

Stanislawa fick så småningom problem med ögonen; allt datorarbete påverkade hennes hornhinnor och hon riskerade att få bestående synskador.

– Jag fick stränga läkarorder att vila ögonen för att bli återställd och hon blev sjukskriven en längre tid. Det fanns då inte sådana möjligheter till rehabinsatser som finns idag. Det var en mycket jobbig tid och jag valde senare att avsluta min anställning, vilket skedde 2000.

Stöttning och kontakter under sjukskrivningstiden både från arbetskamrater och chefer var bra. Hon fick bl a möjlighet följa med på GAIA-kurs och åkte med REDA-projektet till Åre, vilket hon upplevde som mycket positivt.

Full fart i pensionärlivet

– Första tiden efter anställningens slut ägnade jag åt barn och barnbarn. Efter några år tog jag upp mina språkstudier genom att lyssna eftersom jag fortfarande inte kunde läsa i större utsträckning på grund av mina ögonproblem. Av en slump hamnade jag som vikarie på en skola och anlätades av Senioruniversitetet för kurser i franska och engelska.

När maken gick i pension 2009 gjorde Stanislawa ett avbrott i undervisandet då båda ville ägna tid till att resa. Numera anlitas

hon av Varbergs kommuns Time Pool, där hon vid behov rycker in som vikarie och undervisar i tyska, franska, engelska och spanska!

Stanislawa läser med intresse personaltidningen hon får hemskickad:

– Det är trevligt att kunna hålla sig lite informerad om sin gamla arbetsplats. Vi har kontakt med en hel del gamla arbetskamrater samt även en del nya som Gunnar och jag träffat i samband med bridgespel.

De har ett mycket levande pensionärliv och träffar ofta barn och barnbarn. I familjen finns två hästar, som till största delen sköts av ena dottern, men herrskapet rider normalt ut en gång i veckan. Stanislawa spelar dessutom golf. Hon har varit engagerad i ringhalsveteranerna så till vida att hon tidigare varit med i valberedningen i två år.

En riktig kärn(krafts)familj

Dahlbergs är en ”kärnkraftsfamilj” och vad gäller kärnkraftens fortsatta existens så tror Stanislawa att den kommer att finnas kvar ”ett tag till”. En dotter arbetar som processoperatör på Ringhals 2 och ytterligare en dotter har tidigare jobbat på Ringhals 3 och ABH. Hon slutade dock för att prova något helt annat, men kommer troligen att söka sig tillbaka till ingenjörsjobbet. Även Gunnars son har tidigare arbetat på Ringhals 3, men har slagit in på en annan bana.

Vad gäller kärnkraftsdebatt och omröstning så var Stanislawa mer orolig innan hon började arbeta på Ringhals, uppskrämd av allt som sades kunna hända.

Oron försvann när hon väl började för det har känts vettigt och säkert. Av naturliga skäl pratas det mycket kärnkraft i den Dahlbergiska familjen.

– Den demonstration av Greenpeace-aktivister som utfördes för en tid sedan uppfattar jag inte som något negativt utan i stället något som gör att vaksamhet och skärpa hålls levande; det är farligt att invaggas i en falsk säkerhet. Vi har ju sett att saker

och ting kan hända.

Avslutningsvis ett roligt minne från tiden då Håkan Johansson var chef för Ringhals:

Kyligt äventyr

Då kom något som kallades ”Lyftet” och Stanislawa skulle följa med RUs ledningsgrupp upp till Norrland för att paddla kanot i Nittälven och tälta. Detta var i slutet av november och lokalbefolkningen bara tittade på sällskapet, skakade på huvudena och tyckte nog att detta inte var riktigt klokt.

– Mörkret föll redan vid 15-tiden och vattenståndet i älven var mycket lågt, kanterna var tillfrusna och jag paddlade tillsammans med en kollega. Vi fastnade i en bäverfälla så jag fick kravla mig ur och gunga loss kanoten.

En sjö skulle korsas men som tur var den tillfrusen så det blev inget av. Flera av deltagarna välte i den smala älvrännan; det var dåligt med reservkläder så det fick de som var torrskodda plocka ihop och förse ”blötdjuren” med.

Så kunde det gå till ”på den gamla goda tiden”...

Foto: Annika Örnborg

Intervjuad av Marita Carlsson